

BISERIC'A SI SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economică.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiulu abonamentului :

Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.

" " " " " jum. anu 2 " 50 "

Pentru Romani'a si strainetate pe anu 7 — "

" " " " " , j. a. 3 " 50 "

Pretiulu insertiumilor :

Pentru publicatiunile de trei ori ce contineau

cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte

4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.

Corespondintele sè se adreseze Redactiunei
dela „BISERIC'A SI SCOL'A“ in Aradu, la
institutulu pedagogicu-teologicu, éra banii la
secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu
din Aradu.

Retiparirea cartiloru bisericesci cu litere latine.

Inca in anulu 1877 am accentuatu intr' anu articolu publicatu in cólonele acestei foi^{**}) necesitatea urgenta a retiparirei cartiloru bisericesci cu litere latine, esprimandu dorint'a universala, că la acésta ocasiune sè-se scota din cartile bisericesci incât numai va fi possibilu unele cuvinte streine de limb'a nôstra, si a se inlocui prin cuvinte romanesci corespundietorie.

Acum, santulu Sinodu alu Romaniei, factordulu chiamatu in prim'a linia a lucrá in acésta privintia, si-a luatu asupra-si acestu opu mare, si astfelui acésta dorintia universală a tuturoru Romaniloru este aprópe de realisare, este aprópe de a se preface in fapta.

Opulu acest'a intereséza de o potriva pre toti romanii. In urmare toti avemu dreptulu si detorint'a a ne pronunciá asupra lui. De aceea in cele ce urméza ne permitemu si noi a ne espune vederile nôstre in acésta cestiune mare.

Unu meritu nedisputaveru alu cartiloru bisericesci, de cari ne amu folositu pana acum, a fost, ca ele au sustienutu unitatea limbei in tote partile locuite de romani, si limb'a, in carea au fost scrise, a fost o limb'a intielésa de totu suflétulu romanu. Aceste doue recerintie trebue se le intrunéscă neconditionat si cartile bisericesci revediute. Acésta este dara ceea ce dorim u noi, acest'a este credemu o dorintia a tuturor.

Dela tiparirea cartiloru nôstre bisericesci cu litere cirile limb'a romana a inaintat multu. Pre de alta parte inse nu se pote negá, se observa astadi in limb'a nôstra doue directiuni gresite, si anume: pe de o parte o tendentia nesatiósa de a latinisá limb'a, ér pre de alta

unu doru fara margini de a adoptá in limba totu feliulu de provincialisme si totu feliulu de cuvinte barbare, cari din intemplare s'au strecuratu prin contactulu cu streini in vre o parte locuita de romani.

Chiar acésta impregiurare ingreuiéza preste mesura opulu retiparirei eartiloru bisericesci. Fiacare din aceste doue directiuni si-are reprezentantii sei, si asia fiacare va voi, că directiunea lui se triumfeze, si se-se adopteze in cartile bisericesci.

Acésta inse nu ne ar conduce nici decât la scopu, pentrua latinisandu limb'a, o am face poporului, pentru care este menita nentielésa, ér adoptandu cuvinte streine acolo, unde avemu termini corespundietori romanesci, am introduce cuvinte, cari n'an locu in limb'a nôstra. Limb'a, in care se se tiparéscă cartile bisericesci trebuie se fia neconditionat o limb'a curata romanésca. Numai in casulu acest'a voru face prin retiparire si indreptare unu adeveratu servituu poporului si limbei sale.

De aceea este de dorit, că in comissionea, ce se va insarciná cu revisiunea cartiloru bisericesci sè-se aléga barbatii, cari pe langa cunoscenti'a limbelorù originale, din cari s'au tradusu cartile bisericesci se fia recunoscuti, ca scriu in limb'a cea mai curata romanésca, pentrua numai in casulu acest'a voru poté servi nouele carti bisericesci de indreptari si cinosura pentru intréga romanimea.

Sinodulu Romaniei are de buna séma in sinulu seu barbatii, cari cu ocasiunea retiparirei se pote reprezentá in comissione punctulu de vedere decidiotoriu, caracterulu religiosu, ér pentru partea filologica-limbistica credemu, că-i va dà si academi'a de sciintie din Bucuresci sucursulu necesariu, si ivindu-se necessitatea se voru angagiá de siguru la acestu opu mare si barbatii de litere de dincóce de Carpati.

* Vedi „Biseric'a si Scól'a“ Nr. 14. 1878.

In orice casu revisiunea ce se va face cu binecuvantarea santului sinodu alu Romaniei este in prim'a linia chiamata a dà directiunea in tòte partile, pentruca numai santulu sinodu alu Romaniei pòte dispune de medilócele necesarie pentru unu astfeliu de opu mare. Apoi noi cei de dincóce de munti trebue se ne grupam in ceea ce privesce limb'a si literatur'a in giurulu fratilor nostri de dincolo, cari traindu in alte conditiuni, — au potutu face in acésta privintia mai mari progrese decât noi. Cu alte cuvinte trebue se ne invetiamu a recunoscere unu centru literariu, carele nu pòte fi aici la noi, ci numai dincolo.

Ce privesce respandirea apoi ar fi de dorit, că santulu sinodu alu Romaniei, carele in casulu de facia de siguru va avé la dispositiune ajutoriulu statuiui romanu, se aduca in privintia acésta unu micu sacrificiu, si adeca se puna la dispositiune manuscriptulu indreptatul bisericelor romane din tòte partile.

La din contra dandu manuscriptulu vre unui editoru séu librariu din Romani'a, pe noi cei de dincóce de Carparti, ne aduce in acea trista positiune, că nici se nu ni le potemu cumperá, dar nici se le potemu noi insine tipari.

Cartile, cari aparu in Romani'a sunt de regula scumpe, si apoi cine le cumpera, de buna séma a facutu acea trista experientia, ca procurarea loru este impreunata cu mari greutati. De aceste greutàti vomu fi feriti numai in casulu, cand cartile revediute se voru poté tiparí si aici la noi, unde mai fiacare eparchia si-are tipografi'a propria, in care se potu tiparí mai effinu, nefindu cascigulu materialu scopulu tipografieloru, ci mai multu respandirea de carti effine.

Acestea sunt dorintiele romanilor din partile nòstre. Aeesta amu dorí se fia considerate in acésta intreprindere mare.

Plato si principiele lui pedagogice.

Plato este celu dantai barbatu, carele a tractatu pedagogi'a ca sciintia. Sunt mari defectele principieloru sale pedagogice. Elu privesce pre de o parte pedagogi'a că o parte a politicei, pre de alt'a stabibilescce nesce principii pedagogice nerealisabile. Cu tòte acestea principiele lui au o mare valore istorica, si astfeliu merita a ne ocupá de ele.

Plato s'a nascutu in Aten'a la anulu 449. a. Chr. Ajunsu in etate de 20 de ani a intratu in scòla lui Socrate, unde petrecù pana la mótea

acestui'a, ocupandu-sè cu mare predilectiune cu studiulu filosofiei. Dupa mótea lui Socrate a intreprinsu mai multe calatorii cu scopu, că se-si inmultiésca cerculu cunoșintielorù. In etate de 40 de ani se intórse in Aten'a. Aci adunà in giurulu seu mai multi teneri, cu care petreceea in cea mai mare intimitate, initiandu-i in filosofia si in sciintiele de statu. Astfeliu retrasu dela viéti'a publica petrecu Plato pana in anulu 81 alu vietii sale, cand muri la 348 a. Chr.

Educatiunea o privesce Plato de afacerea cea mai importanta a omului. Cand se cresce tenerimea bine, atunci ea pòte prestá usioru greutatile vietii. Cand s'a deprinsu cineva de miu a-si indeplini detorintiele, va remané astfeliu in totu decursulu vietii. De aceea trebue se avemu o deosebita privire, că pruncilor se li se dea ingrigirile necesarie inca dela inceputulu vietii. Inca dela nascere se ingrigim de desvoltarea corpului, èr mai apoi paralelu cu acésta se ingrigim de desvoltarea spiritului. In cei trei ani dantai mam'a are se ingrigésca de desvoltarea corpului, se nu neglige miscarea in aeru liberu, carea lu-intaresce, èr cu privire la desvoltarea spiritului, se ferésca pruncii de durere, superare si de orice lucruri, prin cari s'ar poté speriiá, cu scopu că se remana totdeuna veseli si bine dispuși.

Cu incepere dela anulu alu treilea se li se permita prunciloru unele jocuri, cari si le inventéza ei insisi, si cari sunt acomodate etàtii. Jocurile au de altecum avantagiulu, ca prin ele se da prunciloru o anumita directiune facia de chiamarea loru viitora. Din jocuri potemu vedé mai cu inlesnire dispositiunile prunciloru pentru un'a séu alta chiamare a vietii. Totu prin jocuri potemu se damu prunciloru unele desteritatii necesarie pentru viétiá. Infine prin jocuri potemu influentiá asupra desvoltàrii caracterului, daca vomu avé in vedere, că pruncii se remana pe langa unele si aceleasi jocuri, si se observeze cu strictetia regulele jocului. Din prunci cu regula la jocu devinu barbati cu buna renduiéla in viétiá. De aceea se nu se concéda prunciloru a schimbá desu jocurile, pentruca in casulu acesta se nasce in ei unu doru nesatosu dupa lucruri noue, si unu despretnu facia de lucrurile vechi. Inca din timpulu acesta se desvoltamu in prunci semtiulu esteticu, si se ingrigim de cultur'a morală. Pentru desvoltarea semtiului esteticu vomu poté lucrá prin istoriòre alese, in cari se le damu cu deosebire idei chiare despre Ddieu. Educatiunea morală se baséza in etatea acésta cu deosebire pre autoritatea, respective pre superioritatea intelectuala si morală a invetatoriului. Pedéps'a corporala este permisa numai in casuri, cand nu se stiméza cei mai betrani, si cand

pruncii calca vre un'a din legile educatiunei. Semtiulu de onore si de rusine se se desvolte in elevi cat se poate mai din vreme. Parintii se nu caute a lasa prunciloru loru gramedi de bani, ci se caute se planteze afundu in inimile loru semtiulu de rusine si dorulu dupa virtute. Deosebita atentiune merita pruncii, care se distingu prin talentu si frumsetia, pentru ca acesti a se potu strică mai usioru prin o crescere rea.

Cu anulu alu sieseala se despartu pruncii de fetitie, si se cresc separatu.

Obiectele de invetiamentu, cu cari au se-si ocupe pruncii acum sunt: gimnastic'a, music'a, si scrierea.

Gimnastic'a nu are de scopu numai desvoltarea corpului, ci prin ea se intentioneaza totu de odata si desvoltarea spiritului, deprindendu pe omu la moderatiune, retienere si barbatia. Cetirea si scrierea se predau prunciloru, cari au ajunsu etatea de 10 ani, ér cursulu de muzica tiene dela anulu 14 pana la anulu 16-lea alu etati. Scopulu muzicei nu era placerea, ci tendenti'a de a imita binele si frumosulu.

Educatiinea morală trebuie se fia indreptata a produce in elevi chipulu si asemenearea lui Ddieu. La acësta se inalta inse omulu numai prin virtute. De aceea este lucrulu celu mai insenatua crescerea tenerimei in virtute. Virtutea este armonia. Ea este numai un'a, se imparte inse in patru virtuti principali, si anume: moderatiune, barbatia, inteleptiune si dreptate. Moderatiunea infraneaza passiunile; barbatia tientesce dupa bine fara privire la grentati; inteleptiunea conduce pre omu la cunoscerea adeverului; si dreptatea produce unitate intre cele trei virtuti numite, ingrigindu, ca fiacare se-si observeze positiunea sa, si se nu treca preste sfer'a sa de activitate.

Acestea sunt virtutile, in cari trebuie cresuta tenerimea dupa Plato. Tenerimea se invetie a fi moderata, a posedea barbatia, si a fi intelépta. Pe dreptate pune inse Plato pondulu celu mai mare, deorece in dreptate se cuprindu si celelalte trei. De altcum pentru Plato virtutea nu are altu scopu, decat a face din omu unu bunu cetatienu alu statului, capace a guverná si a fi guvernatu.

Plato pune mare pondu in educatiune pe supunerea si stim'a prunciloru facia de parinti. La elu este ascultarea si stim'a facia de parinti unu principiu fundamentalu. Pruncii, cari se deprindu a asculta in teneretie, se sciu predomnii si conduce pre sene, cand devinu mari. De altcum stim'a facia de parinti este ornamentul celu mai frumosu alu prunciloru.

Pentru ca se intielegemu principiele de educatiune ale lui Plato, trebuie se cunoscemai

antaiu organisațiunea, ce voiesce elu a o dà statului seu idealu. Statulu nu este dupa Plato altceva, decat omului in mare, de aceea trebuie construitu dupa omu.

(Va urmá.)

Espositiunea nationala in Bucuresci.

"Candu ne-amu vediutu in mediloculu acelei multimi de obiecte adunate si renduite cu unu gustu alesu in salele societatii „Concordia“, nu amu potutu suprime o esclamatiune de surprindere si cea de antaiu intrebare, care ne-a venit pe buze, a fost; Ce felu? Totu ce se vede aici e produsu de Romani? Si se mai gasescu ómeni, cari se sustiena că Romanulu nu e capabilu de a produce?" Cu aceste cuvinte raportulu „Romanului“ caracteriseaza impressiunea ce i-a facut o espositiunea „Concordiei.“ S'a imputatu acestei societati, ca este esclusivista pentru ca n'a admisu decat numai obiecte lucrate de mani romane. Societatea „Concordia Romana“ si-a disu: „Noi scimu ce potu strainii: voimur se scium si se aratamu ce potem noi, se nu ni se mai dica, că noi nu producem nimicu, nimicu prin noi insine!“ de aceea a eschisul chiaru si pe concurrentii straini din tiéra dela espositiune. Scopulu espositiunei este dar de a incuragiá pe Romanu la imbracisiarea industriei.

In diu'a deschiderei Mari'a S. Regala Domnitoriu fu intempinat la treptele scarei de catra juriulu espositiunei si indata dupa intrarea M. S. R. in sal'a de pictura d. C. Porumbaru, presedintele „Concordiei Romane“ lu-salutà prin urmatoriu discursu:

Prè inaltiate Dómne! Societatea „Concordia Romana“, indeplinesce astadi un'a din principalele datorii, inscrise in statutele sale, aceea de a organiza espositii periodice, in cari se se véda ce produc in arte si industrii societarii si alti romani aderenti, pentru momentu, si aceea ce potu produce pe viitoru. Déca acest'a a fostu unulu din midilócele cele mai puternice, prin care natiunile cele mai luminate astadi au ajunsu la regenerarea loru, natiunea romana nu va fi cea mai pucinu favorisata de darurile naturei, spre a nu poté calca si ea pe urmele acelora natiuni, mai cu séma, ca nimicu nu-i lipsesc, nici bratia, nici inteligintia, nici vigurositate, nici materiale, nici capitaluri, dar numai unu stimulentu, o incuragiare, o desceptare din letargia, la care timpurile de nenorocire si nestabilitate, prin cari a trecutu au condamnat o pana astadi."

"Inaugurandu astadi acésta mica serbatore a muncei romanului, societatea „Concordia Romana“

se simte cea mai iericita, vediendu pe Maria Vóstra Regala luandu parte, cum binevoiti a luá ori unde vedeti unu inceputu de viézia a unei ramure de activitate a natiunei, alu careia parinte ati devenit u prin atâtea nenumerate probe de iubire si devotamentu la totu ce contribue pentru binele si fericirea ei. Primiti, dar Prea Inaltiate Dómne, omagiele nóstre de celu mai profundu respectu si viua recunoscintia pentru acést'a inalta si domnésca incuragiare, ce dati micului nostru inceputu.

„Numerulu de 351 esponenti si esponente ce au luatu parte la acestu concursu, prin productele loru, este si va fi, acést'a este credinti'a nóstra, atâtea grauntie cari, semenate in diferite parti ale tierei, voru produce, intr'unu timpu forte apropiatu, ródele cele mai binefacatórie...“

„Tablou fidelu de ce avemu si de ce ne lipsesce, fiecare se va sili din tóte puterile se imple golulu ce esista. Oglinda stravedietória a gradului nostru de cultura, fiecare va vedé intr'insa cât de inapoiati suntem si cât trebuie se lucramu, ca se putem ocupá loculu ce ni s'a ficsatu in rondulu natiunilor civilisate; fiecare va vedé inse si aptitudinile cele mai pronuntiate, ce avemu mai in tóte ramurile activitatii nóstre economice, dar ca ne lipsesce acea perseverantia si acelu spiritu de asociatiune care ducu la limanulu dorit. Vediendu, Maria Vóstra Regala si publicul produsele si elaboratele espuse de diferitele nóstre scoli de meserii de ambele secse, care abia suntu la inceputulu loru, se va constata inca odata, ce se astépta si ce au se devie acele foare de cultura, si cum prin ele numai vomu ajunge a inzestrá pe Romani cu ceea ce stramossii nostrii numiau bratiar'a de auru, adeca mestesingulu.“

„Rugam dar provedinti'a, Prea Inaltiate Dómne, ca sperantiele si aspiratiunile nóstre si ale tuturor Romanilor, care la 1866 chiamandu-ve din sinulu iubitei Maria Vóstre Regale familii si confiindu-ve destinatele loru, se trai multi ani si fericiti pe tronulu Romaniei, spre a le realisá facendu astfelui din Romani'a o adeverata Belgia a Orientului si a poté se inseremu cu litere de auru in paginile istoriei nóstre numele Mariei Vóstre Regale si alu prea iubitei Vóstre Socie. Se trai Prea Inaltiate Dómne! Se traiésca M. S. R. Dómna! Prospere munc'a Romanului! — Domnitoriu Carolu a respunsu in terminii urmatori?“

„Espositiile au datu in tóte tierile indemnulu celu mai poternicu artelor, industriei si meserilor, stabilindu concurrenti'a, reslatindu silinti'a. Speru ca totu asia va fi si la noi. Salutu dar, cu mare bucuria, antai'a espositia romana inluiata prin initiativ'a societatii „Concordia“,“

si urezu din tóta inim'a unu deplinu succesiu acestei frumóse intreprinderi care, sunt convinsu, va purtá ródele sale. Amu ayutu in totdeauna dorinti'a cea mai viua de a vedé industri'a si meseriile nationale asigurate si desvoltate prin fabrice si prin scóle practice, pastrandu-se astfelui tierei atâtea milioné, cari mergu in fiecare anu peste hotare. Voiu fi dar recunoscetoriu ori carui va contribui si luerá la emanciparea nóstra economica. Dea Dumnedieu, că acést'a mica espositie, care este deja semnulu unui progresu semtitoriu, se fia inceputulu intru dobendirea marelui resultatu, care va dà noua viézia si taria poporului romanu. Multi amesc tuturor, cari au luatu parte la acést'a roditóre intreprindere si voiu trece cu placere prin diferitele sectiuni spre a judecá silintiele si munc'a fia caruia.“

Literatura religiosa populara

adunata de Episcopulu Melchisedek.

IMNU CATICHEȚIU.

O Diece pré invetiate,¹⁾
Care inveti la scóla carte,
Spune, spune: ce e unulu?
— Unulu e Dumnedieu bunula,
Care in ceriuri locuesce
Si pe noi ne stapanesce.

O Diece pré invetiate,
Care inveti la scóla carte,
Spune-ne acuma noue:
Ce sunt cele doue?
— Doue firi in Christosu a marturi si,²⁾
Si doue table ale lui Moisi.³⁾

O Diece pré invetiate,
Care inveti la scóla carte,
Spune, spune: ce sunt trei
Si totu unulu intru ei?
— Trei fetie sunt
In unulu celu sfantu,
Care in ceriuri locuesce
Si pre noi ne stapanesce.
Mai suntanca trei,
Care-su deosebiti intre ei:
Trei Patriarchi ai vechimii,⁴⁾
Cinstiti si la noi chrestinii.

¹⁾ Diacon. In vechime se numea omulu carturararu, care scia a scrie. Dieci se numeau logofetii ce scriau prin cantielariile statului.

²⁾ Firea dumnedieésca si cea omenésca.

³⁾ Pe un'a erá poruncile pentru dragostea catra Dumnedieu, pe alta cele pentru aprópele.

⁴⁾ Avraamu, Isaacu si Iacovu.

O Diece pré invetiate,
Care inveti la scóla carte,
Spune, spune, ce sunt patru,
Cá apoi intrebu pe altulu?
— Patru sfinti evanghelisti,⁵⁾
Ai lui Christosu ucenici.
Patru sfinti Prooroci mari,
In creditia forte tari.⁶⁾
Sunt patru si poruncile pentru Dumnedieu
Pe care trebue se le sciu si eu.⁷⁾

O Diece pré invetiate,
Care inveti la scóla carte,
Spune, spune: ce sunt cinci,
Caci ai sciutu pana aici?
— Cinci sunt ranele Domnului,⁸⁾
Pentru pecatele omului

O Diece pré invetiate,
Care inveti la scóla carte,
Spune, spune: ce sunt siese?
— Sunt invetiaturi prea alese:
Siese porunci pentru aprópele,⁹⁾
Spre a-lu iubi ca pe fratele.

O Diece pré invetiate,
Care inveti la scóla carte,
Spune, spune: cë sunt siepte,
Ori vrei altulu se te indrepte?
— Siepte taine crestinesci,¹⁰⁾
Si atâtea daruri Dumnedieecti.¹¹⁾
Siepte mile trupesti,
Si totu pe atâtea sufletesti.¹²⁾
Mai sunt siepte pecate de mórtle,¹³⁾
De care se ne ferimu cât se pote.
Siepte sobóra mari s'a adunatu,
Care credinti'a au aparatu.¹⁴⁾

O Diece pré invetiate,
Care inveti la scóla carte,
Spune, spune: ce sunt optu,

⁵⁾ Matheiul, Marcu, Luc'a si Ioanu.

⁶⁾ Isai'a, Ierem'i'a, Ezechielu, Daniilu.

⁷⁾ 1. Ca unulu este Dumnedieu celu adeverat; 2. a nu se inchina la Idoli; 3. a nu lua numele Domnului in desertu; 4. a pazi diu' a Sambetei

⁸⁾ Doue la mani, dóue la picioare, un'a in cõsta.

⁹⁾ 1. A asculta si a iubì pe parinti; 2. a nu ucide; 3. a nu curvi; 4. a nu fura; 5. a nu marturisi strimba; 6. a uu postu cele ce sunt a altui'.

¹⁰⁾ 1. Botezulu; 2. mir-ungerea; 3. impartasirea; 4. preoti'a; 5. pocainti'a; 6. nunt'a; 7. eleosantirea sau maslu.

¹¹⁾ 1. Intieleptiunea; 2. intiegere; 3. sfatul; 4. tar'i'a; 5. consciinti'a; 6. evsevi'a sau buna cinstire; 7. Fric'a de Dumnedieu.

¹²⁾ Faptele milei trapesci: 1. a hrani pe flamandu; 2. a adapta pe insetati; 3. a imbraca pe golu; 4. a cerceta pe inchisi; 5. cerceta pe bolnavi; 6. a da ospitalitate strainilor; 7. a ingropata mortii. — Faptele milei sufletesti: 1. a abate de la pecatu; 2. a invetia pe nesciutori; 3. a da sfatu celui ce cere; 4. a ne ruga pentru aprópele; 5. a mangaia pe scarbiti; 6. a rabda asuprirable; 7. a erta gresialele altor'a.

¹³⁾ Pecatele de mórtle: mandri'a, iubirea de argintu, curvi'a, zavisti'a, lacomi'a, tienera aminte de reu, lenevirea.

¹⁴⁾ 1. De la Nichea; 2. de la Constantinopolu; 3. Efes; 4. Chalchidon; 5. Constantinopolu 2-le; 6. Constantinopolu 3-le; 7. Nichea 2-le.

A astepta multu nu potu?
— Optu glasuri bisericesci,
Pentru cantari duhovnicesci.

O Diece pré invetiate,
Care inveti la scóla carte,
Spune, spune: ce sunt noue,
Si ce folosu ne dau noue?
— Sunt noue cete angeresci,¹⁵⁾
Ce facu poruncile Dumnedieesci.
Mai sunt noue porunci bisericesci¹⁶⁾
Ce trebue cá se le pazesci,
Cá sufletulu se-ti mantuesci.
Anca noua roduri ale Duhului sfantu,
Ce semne ale deseversirii sunt.

O Diece pré invetiate,
Care inveti la scóla carte,
Spune, spune: ce sunt dicee,
Pana ce rendulu nu-ti trece?
— Sunt dicee porunci Dumnedieesci,
Temeli'a legii crestinesci:
Mai suntanca dicee góne paganesci
Asupra bisericiei crestinesci.

O Diece pré invetiate,
Care inveti la scóla carte,
Spune: ce sunt unsprediece,
Si numerulu loru mai multu nu merge?
— Unsprediece stihiri ale invierii,
Ce se canta la sfirsitulu laudarii.
Mai sunt unsprediece sobóra locale,
Ce mergu cu cele mari totu pe-o cale.

O Diece pré invetiate,
Care inveti la scóla carte,
Spune: ce sunt doisprediece?
— Lor lumea se li se plece;
Ca sunt Apostolii Domnului
Ce dău invetiatura omului.
Mai sunt doisprediece prooroci mici
Ai legii vecchi dascali si ucenici.
Donesprediece incheeturi ale creditiei
crestinesci
Fara ele nu poti se te mantuesci.
Pe care trebue se le praznuesci.

(Va urmá.)

¹⁵⁾ 1. Scaunele; 2. cheruvimii; 3. serafimii; 4. stapaniile domniile; 6. puterile; 7. angerii; 8. archanghelii; 9. puterile.

¹⁶⁾ 1. a ne ruga lui Dumnedieu si a merge la biserică; 2. a pazi patru posturi; 3. a respecta persoanele bisericesci; 4. a ne marturisi pecatele si a ne impartasi; 5. a nu ceti cărti ereticesci; 6. a ne ruga pentru cei mai mari; 7. a pazi posturile si rugaciunile ce s'ar orandui de episocia la timpuri de nevoie; 8. a nu rapa lucurile aferosite bisericiei; 9. a nu face nuntile in dilele oprite, si a nu merge la privelisti neertate.

D i v e r s e .

* **Facultate de teologie.** De multu se semte trebuintă, ca clerulu romanu pentru a-si putea indeplini sacră missiune se aiba o cultură mai înaltă, morală și intelectuală, precum și vedem la alte popoare.

Cu placere aflam, ca P. S. S. Par. Ghenadie, episcopulu de Argesi, a propus în sf. Sinodul de a se înființa o facultate de teologie, oferindu spre întreținerea ei chiar salariul său de episcop.

* **Corpurile legiuitorie ale României** sunt conchiamate în sesiunea ordinaria pe diua de 15/27 Noemvre 1880: Éta program'a deschiderii sesiuniei:

La órele 11. de deminéti'a va fi unu Te-Deum la Metropolie, în prezentă: d-lor senatori și deputati, d-lor iministri, Curtii de casatiune, Curtii de compuri Curtiloru, tribunaleloru, corpului profesoralu, autoritatiloru administrative, militare, și a consiliului comunala,

La órele 11^{1/2}, Înăltele corpuși și autorități se voru intruni în sal'a siedintelor Adunarii deputatiloru, și voru ocupă: Curtea de compturi a dou'a tribuna din drépt'a Tronului; Curtile, tribunalele, corpului profesoralu și autoritatiale administrative și comunale, tribun'a oficiala în fața Tronului.

D-nii senatori voru ocupă antaiele banci ale Adunarii din drépt'a Tronului, ér d-nii deputatii bancile din stang'a Tronului și centrulu.

Pornirea cortegiului domnescu de la Palatul se va anuncia prin 101 tunuri.

La 12 óre M. S. R. Domnulu, cale este primită la intrarea de biourourile Adunariloru și de ministrui va intra în sal'a siedintelor Adunarii precedut de cas'a Sa civilă și militară, și se va urca pe tronu înconjurat de ministrui. Cas'a civilă și militară a Mariei Sale Regale se asiéza dinapoia Tronului. — Locul liberu se ocupă de oficerii superiori.

Dupa cetirea Mesagiului Domnescu de deschidere M. S. R. Domnulu parasește sal'a Adunarii și Corpurile legiuitorie procedu îndată la începerea lucrărilor, ér d-nii senatori trecu la locul Senatului.

Biletele de intrare în sal'a Adunarii, pentru acéast'a di, se voru da d-lor senatori și d-lor deputati prin presedintia consiliului ministrilor. Biletele pentru tribun'a diplomatică se voru dă de catra d. ministru alu afacerilor straine, care face și invitațiuni d-lorii reprezentanti ai puterilor straine, spre a asista la acéast'a solemnitate. Biletele pentru tribun'a oficială și cea publică se voru da tot prin presedintia consiliului ministrilor.

* **Himnu.** Tenerulu Dumitru Chiriti'a teologu absolutu și-a celebratul Joia trecuta cununia cu dsiór'a Fabi'a Damsia. Le dorim vietia fericita!

* **O societate comercială** s'a formatu în Bacău. Scopulu acestei societăți după art. 2 din statut este de a lucra din tōte puterile pentru a face pre romani se imbracisieze ramur'a comercială. „Romanulu“ luandu actul de acésta societate scrie urmatorele: „Salutamu cu bucuria înființarea acestei societăți, și i-uramu vietia lungă și succesu.“

* **Doi junii romani** s'a promovatul în diu'a de 5/17 Noemvre la gradulu de doctori în medicin'a universală la universitatea din Vien'a. Acești teneri sunt dnii: Georgiu Baiulescu, fiul preotului român gr. or. din cetatea Brasovului și Ioanu Cloaja, fiu

de economu din Boiti'a, langa Sibiu. Felicitam pe ambii, și le dorim celu mai bunu succesu.

* **Parerile unui magiaru despre România.** Unu magiaru, care dice, că trăiesce de mai mulți ani în România, face în diarulu „Hon“ o paralela între starea actuală a României și între starea ei dinainte de resbelu. Elu constata, că România a facutu în timpul din urma progrese gigantice pre tōte terenele: în administrație, în justiție, pe terenul economic și pre tōte celelalte terene. Cu deosebire accentuează sborulu, ce l'a luat Dobrogea de cand se află sub guvernul român, și cât de bine se semtu Turcii din Dobrogea sub guvernul României. Cele ce le constata corespondentul lui „Hon“ despre România actuală sunt de buna séma adeverate. Nu este înse adeverat, ceea ce sustine despre România dinainte de resbelu, pe care o descrie în cele mai negre colori, dicindu între altele, că atunci avea o justiție asiatică și altele. Unu astfeliu de statu de buna séma nu potea face acea ce a facutu România în timpul resbelului.

* **O banda de lotri** 12 insi, se scrie „Telegraful Rom.“, în diu'a s. Dimitrie, pe la 11 óre din noapte, intrându cu forță în cas'a parochului gr. or. din Carpenișiu, distanță abia de $\frac{1}{2}$ óra dela Abrudu, navalira în casa 5 lotrii, și celu d'antaia, candu a disu buna sé'a, deodata a datu si cu securea în capulu bietului capelanu dlu Manovici, caru'a crepandu-i capulu și implendu-lude sange, acest'a îndată a cadiutu josu că mortu, atunci se pusera doi din lotri calare pe densulu legandulu cu manile în spate, și de picioare, ceilalți lotri trecendu în cas'a unde era betranulu parochu, tatalu capelanului, par. Moise Manovici unu preotu betranu de 80 de ani, ilu batucira și pe acest'a, și-lu aruncara în patu gramadindu peste elu tōte hainele de prin casa, și unul din lotrii punenduse calare peste densulu, încătu l'au mai strivitu, ceilalți lotri, apucara pe servitorea, și legand'o și pe acéast'a fedeleșiu, o aruncara sub patul betranului. Dnpta tōte aceste pe lângă injuraturile cele mai grăznicice, amenintările, că-i omora deseverită, pretinsera dela betranulu ca se le dé banii. Bietulu betranu, că se-si scape vieti'a lui și a fiului seu, le-a aretatul loculu unde-si avea banisori, cari i luara, la v'ro 600 fl. v. a. Acumu reintorcenduse iéra în cas'a, unde era preotulu celu tineru, începura alu tortur'a din nou, dandui muchi de secure, că se spuna, unde sunt banii remasi de maic'a sa, în cele din urma, spargendu ladile mai aflare și 200 fl., banii preotului celui tineru, apoi se încarcara de paunzaturi, slanini, căra de stupi, și altele; mai nainte de a parasi localulu, era se-i puna gramada, și se dé focu și la casa, că se-i mai si arda, d'er acestu cugetu diabolice nu l'au deplinitu, ci s'a apucatul de an tiraitu pe preotulu celu tineru, la patul tateseu, și după ce acest'a era legatul de mani și picioare, ilu mai legara și de gatu cu o sfora de patul tatalui seu, apoi pe la 3 óre după mediul noptii s'a departat, lasandu bietele victime abiá resuflandu. Pe candu s'a seirică în satu, lotri numai erau, și nu se scie nici macaru urm'a loru.

* **Prințipele de corona** Rudolf și prințesa, Stefani'a voru asistat în diu'a de 15 februarie 1881, diu'a destinată pentru cununia, la liturgia, ce se va tine în capela curții din Vien'a, ér după aceea în prezentă casei domnitorie și a familiei regesci belgiane voru primi comuniunea.

* **Societatea corpului didactic.** In Ploesci s'a instituitu o societate cu numele: „Societatea corpului didactic.“ — Scopulu societatii este de a intruni intr'unu corpu compactu si solidaru pe toti membrii corpului didactic din orasiu si judetiu, fara deosebire de secsu; de a cultiva sciintia, procurandu membrilor sei midilócele pentru largirea cercului cunoscintielorloru; de-a propagá si vulgarisá cunoscintiele folositórie omului si cetatianului; de a procurá membrilor sei midilócele necesarii pentru tiparirea operelorloru, conformu unei prealabili intiegeri intre autori si societate si de a veni in ajutoriulu membrilorloru, séu alu familielorloru, in nenorocire.

* **Ministeriulu de instructinne** alu Romaniei a luatu dispositiuni de a trimete 13 copii din Dobrogea spre a invetiá in scólele romane din Iasi. Acesti copii voru fi de tóte nationalitatile din Dobrogea intre cari si trei Turci, si se voru luá jumetate din Constantia, si jumetate din Tulcea. Ei voru fi concentrati la Galati, de unde voru porni la Iasi cu calea ferata. Ei voru fi internati in liceul statului din Iasi, si voru frequentá cursurile primare séu secundare in scólele statului, dupa gradulu instructiunei, ce voru fi posedendu.

* **In cestiunea Bart'a** s'a tienutu o adunare de poporu Duminec'a trecuta in Székely-Udvarhely, carea a decis, a adresá o petitiune catra diet'a tierii, pentru a se institui o armata propria ungurésca, si a se supune militarii legilor civile. Intr'aceea deputatii dietali Blasius Orban si Gabriilu Ugron s'au presentat la cancelari'a cabinetului, ca sè-se insinue ca representanti ai adunarii din Clusiu pentru audientia proksima la regele. Siefulu cabinetului le a respinsu cererea, dicendu ca Maiestatea Sa nu primeșce in audentia deputatiuni dela adunari de poporu.

* **Emigratiune.** Se dice ca 80,000 de israeliti din Romania se gătescu se plece in Americ'a. Daça ar fi adeverata acésta scire, apoi nu potemu dice alt'a, decât se le dorim calatoria buna.

* **Pastrarea strugurilor.** — Asupra acestui subiectu destulu de interesantu gasimur urmatórele renduri in „Desvoltarea“ din Turnu Magurele: „Unu doctoru americanu a facutu acum câtiva ani o observatiune destulu de curioasa asupra proprietatii ce posede bumbaculu de a facilita pastrarea substancialoru vegetale si animale. — Dupa experintiele facute mai tarziu in Frantia, s'a ajunsu la probabilitatea ca bumbaculu are proprietatea de a impiedeca in trecerea loru germanii séu ouele infusorilor ce flotéza in aeru, si cari se potu considera ca o cauza provocatóre a descompozitiunei substancialor. Ori cum ar fi, espliqatiunea teoretica, actiunea conservatrice a bumbacului, se pare destulu de reala. Nu s'a gandit in se nimeni in Europa a face acésta aplicatiune pentru pastrarea materiilor organice. Acésta aplicatiune a fost facuta in Americ'a pentru unu cazu cu totulu particularu, pentru conservarea strugurilor. Éta mijloculu de-a se intrebuintia bumbaculu si cu care se ajunge la resultate minunate, spre a conserva struguri pana in lun'a lui Aprile. — Se lasa struguri pe corcanu ori cât de multu timpu posibilu si chiar pana incepe frigulu, numai se nu incépa inghetinu. Se taie atunci depe crâcile de vita cu cari s'au culesu din vie, si dupa ce se curatia cu fórficile tóte bobele stricate, se lasa apoi,

asia curatiati bine, inca câteva zile intr'o camera rece. Se invelescu apoi intre straturi de bumbacu ordinaru, asiezandu-se in vase de tinichea (feru alb) sau sticla. Trebuie a se ingrijii ca se nu se puna multe renduri unulu deasupra altuia, pentru ca nu greutatea celor de susu se apese asupra celor de josu si se-i storsiésca. Se inchidu apoi bine vasele si se lipescu copertele cu céra rosie sau catranu. Se pasăreaza asia aceste vase intr'o camera rece, dar ferita de inghetiu.“

* **Statistic'a globulni.** Partea locuibila a globulni, are o suprafația de 134 600,000 kilometre patrate, e locuita de o poporatiune de 1,283 milioane de individi. Sum'a mortalitatiei intr'unu anu este aprosimativu de 333.000,000; pe fiecare di: 91,544; pe óra 3,731 ómeni; pe minuta 60, pe secunda unu omu. Asia dara, fiecare din pulsatiunile ânimiei nostre insémina mórtea unui omu. Durat'a de mijlocu e de 33 ani. — O patrime a poporatiunei móre inainte de 7 ani, o jumetate inainte de 17. Din 100 mii de individi, unulu ajunge la etatea de 100 ani. Omenii insurati traiescu mai multu de cât cei neinsurati.

Roman.“

* **Curatirea cotetielor de gaini.** Indata dupa deschiderea cotetiului si dupace ies tóte gainile, se se arda intr'unu vasu de pamentu umplutu cu carbuni aprinsi atâta puciósa in cât fumulu sau aburulu puciósei se fie fórte des ca sa strabata prin tóte coltiurile si crepaturile cotetiului, care trebue sa fia tinutu inchisu pana la pranzu. Dupa aceea se se deschida usia ca sa iésa miroslu. In modulu acesta se nimicescu tóte insectele paseriloru, pe când acestea nu sufera nimicu din cauza aburiloru de puciósa.

Resb.“

* **Tatalu si fiulu.** — Intr'o casa boerésca din Bucuresci s'a petrecutu dilele acestea urmatórea scena nostima: Tatalu, tiindu o scrisore in mana: „Ce sunt comediiile astea, frumosu i-ti siede ca se primesci asemenea scrisori, in care negotiatori te amenintia cu judecata, daca nu vei plati datoriile ce ai facutu pentru amant'a ta? Apoi nu ti-e rusine tie, fecioru de boieru, se te incurci cu o siocatia de nemtíoica, si se-ti chielnuesci banii cu ea? Pentru asta m'am silitu eu se te procopsescu? Fiul: Nu sciu nimicu tata, cine ti-a spusu astfelui de minciuni? N'am nici o amant'a, nici nemtíoica, nici frantiuzoica, si nu sunt detorius la nimbi o nici para! Tatalu (are-tandu-i infuriatu scrisórea): Apoi asta ce e, trebuia se bagi mai bine de séma si se nu perdi din buzunariu asemenea bilete; poftim ce-ti dice aci negotiatoriulu?! Fiul, surprinsu, se uita repede la acea scrisore, si citindu-o se adresáza cu sange rece tatalui seu: „Ai uitatu papa se observi datulu. scrisórea este tocmai din anulu 1854 cand erai d-ta tineru si adresata d-tale.“ Tablou! „Resb.“

Concurs.

Pe parochia de clas'a I din Ghirod'a, inzestrata cu emolumintele: 32 jugere, cas'a parochiala cu $\frac{1}{2}$ jug. intravilanu, 2 jugere estravilanu, birul dela 200 numere din Ghirod'a, si 26 numere din Iberland, se scrie concursu pana in 21 Decembrie 1880, cand va

fi si alegerea. Reflectantii, cu calificati'a receruta, au a se presenta, in biserică spre documentarea destitutiei sale in cantari si rituale in vreo dumineca, si a substerne recursele lor pana in 20 Decembrie, adresand Comitetului, in manile protopresviterului trachialu Meletiu Dreghiciu in Thimisióra.

Comitetulu parochialu

Cu scirea si invoarea mea: **MeI. Dreghiciu** m. p. Prot. Timis.

Pentru ocuparea posturilor vacante invietatorii din tractul Pestesiu Cottulu Bihor se escrie concursu

1. Brat'ca cu terminul de alegere **pe 8 Decembrie** st. v. a. c. Emolumintele suntu 160. fl. v. a. 6. cubule de bucate — lemne la trebuintia, si quartiru liberu.

2. Pestesiu cu terminu de alegere **pe 7. Decembrie** a. c. st. v. Emolumintele suntu: 60 fl. v. a. 20. cubule cucuruzu, — lemne la trebuintia, si quartiru liberu

Doritorii de-a ocupa vreun'a din aceste statiuni suntu poftiti a-si trimite recursele instruite cu documentele necesarie paua la termenele suspomenite — inspectorului Cercualu de scole M. O. D. Teodoru Filipu p. u. Elesd, preparandii absoluti voru fi preferiti.

Lugasiulu de sus la 5. Noemvrie st. v. 1880.

In contilegere cu Comitetele parochiale

Teodoru Filipu m. p.
inspec. cercualu de scole.

Pentru deplinirea parochiei vacante din comunele **Lapusnicu-Dobresci**, se escrie concursu pana la **30 Noemvrie** a. c. in carea di se va tiené si alegerea — parochia acésta e de a III. classa.

Emolumintele suntu:

Una sesiune la Iapusnicu, si una la Dobresci, dela 70 case cate 30 litre de cucuruzu, stol'a indatinata si fundulu intravilanu.

Recursurile instruite dupa recerintia, si adresate comitetului parochialu se se tramita Rvs. D. Protopopu Ioanu Tieranu la Lipov'a.

Recentii au a se presenta in vreo Domineca, seu serbatore la biserică spre a-si areta destitutitatea in cantari, si cuventare.

Lapusnicu, 20. Octombrie 1880.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea mea: **Ioanu Tieranu** m. p. protop.

Pentru deplinirea postului invietatorescu, dela scola gr. or. din comun'a **Prezesti** inspectoratulu Ienopolii comit: Aradului, se escrie concursu cu terminalu de alegere **pe 23 Noemvrie** a. c. st. v.

Emolumintele: in bani gata 80 fl. v. a. 4 cubule de grâu, 4 de cucuruzu, 2 masuri de pasula, 9

jugere de fenatia, 8 orgii de lemn din care este ase incaldi si scol'a, quartiru cu gradina de semanatura.

Doritorii de a ocupă acestu postu, au se-si trimita recusele provediute cu testimoniu de preparandia, de calificatiune si atestatu de moralitate inspectorului scolariu Nicolau Beldea celu multu pana in 18 Noemvrie a. c. st. v. in Borosineu, care e si posta ultima, si adresate comitetului parochialu. Prezesti 29 Octombrie 1880.

Comitetulu parochialu.

Cu invoarea mea: **Nicolau Beldea** m. p. inspec. scol.

In urm'a concessiunii venerabilului consistoriu din Aradu dto 2 Octombrie a. c. Nro. 2535 se escrie concursu pentru indeplinirea parochiei de prim'a clasa din **Banatcomlosiu** vacante dupa reposatulu preotu Ioann Grozescu, si fiindca pote se se aleaga capelanul de acolo, la aceea parochia; totu prin acésta se deschide concursu si pentru eventual'a deplinire a capelaniei din Banatcomlosiu, ambele cu terminu pana la **30 Novembre** a. c. candu va fi si alegerea.

Emolumintele suntu atât pentru parochia cât si pentru capelania, câte 2/3 din câte una sessiune parochiala, birulu si stolele usuate.

Recentii vor avea a espune apriatu in recusaleloru: ca competiesc numai la parochia, ori numai la capelania, ori la ambele, èr recusele loru provediute cu documentele recerute, le voru asterne pana inclusive 20 Noemvrie a. c. parintelui administratoru protopopescu Pavelu Tempea in Toraculu mare per Bega S. György, comitatulu Torontalu. Banatcomlosiu 14 Octombrie 1880.

Comitetulu parochialu.

In contilegere cu mine: **Pavelu Tempea** m. p. v. prot.

Conformu ordin. ven. consist. alu Caransebesiului dto 17 Octob. a. c. Nr. 453. S. se escrie concursu la vacanta statiune invietatoresca gr. or. din **Zorlentiu-mare**, in protop. Lugosiului, Cottulu Carasiului, cu terminu pana in **23. Noemb. v. a. c.** in care di va fi si alegerea.

Emolumintele suntu: salariu in bani gata 162 fl. v. a. 50 meti de cucurudiu in bombe, 1. Cent. de Slanina, 1. Cent. de sare, 25 pundi lumini, 10 stangeni leme, din care are a se incaldi si scol'a, 10 fl. v. a. pentru scripturistica, 10 fl. v. a. pentru conferintie, 2 jugere livada, cortelu liberu cu grajdii si gradina de 1/2 jugeru.

Recusale timbrate si instruite, in sens. stat. org. bis. au a se adresá catra On. sinodul paroch. gr. or. din Zorlentiu-mare si a se espeda Rs. D. Georgiu Pesteanu protop. gr. or. in Lugosiu.

Comitetulu parochialu.

in contilegere cu protopopulu tractualu.